

מקראה

אפיוני שקלא וטריא

השלמה

הגמרא משלבת כותרת, סיכום, דיוק, הסבר, ביאור מקור נוסף או סיפור להבהרת הדיון ולהשלמתו.

ההשלמה יכולה לבוא כמרכיב עצמאי או כחלק ממרכיב אחר:

3. כמרכיב עצמאי למשל:
תנן התם, תנא, הכל מודין, זאת אומרת
4. כחלק ממרכיב אחר. למשל:
"בשלמא..." הוא הקדמה לשאלה. ההמשך -
"אלא ל..." הוא גוף השאלה. לכן יוגדר "בשלמא"
כהשלמה למרכיב השאלה.
"סברוה..." הגמרא מקדימה ומסבירה את הנחת
היסוד של אמירה או התלבטות אמוראית.

פתיחה

סוגיית הגמרא פותחת במקור תנאי או אמוראי אשר בו היא דנה.

פתיחה היא כל מקור אשר מתפתח סביבו דיון חדש. היא יכולה לבוא כתחילת סוגייה וגם כתחילת דיון בתוך סוגייה.

פתיחה יכולה להיות אחת משני סוגים:

1. מקור תנאי למשל: מתני', תנו רבנן
2. מקור אמוראי למשל: איתמר, אמר מר

שאלות

סוגיית הגמרא מבוססת על דיון המורכב משאלות ותשובות מסוגים שונים. השאלות באות כדי להבהיר ולחקור את העניינים הקשורים לדיון. יש להבחין בין שלושה סוגי שאלות:

2. מהו הטעם לדיון: למשל:
מאי טעמא; אמאי:
3. מהו מקור הדיון: למשל:
מנלן; מנין מנא הני מילי; מאי קראה:
4. מהו הדיון: למשל:
בעי, איבעיא להו, בעו מיניה, מהו, פשיטא לי..
אלא..מאי:
5. מהו שורש המחלוקת: למשל: במאי קמיפלגי
6. הבנת המקרה:
היכי דמי; במאי עסקינן:

שאלת בירור

שאלה המבררת מידע שאינו מבואר במקור הנידון. הגמרא שואלת שאלות לגבי עניינים שאינם מפורשים די הצורך במקור הנידון.

השאלות עוסקות בפירוש המילים, במקורות ההלכה במקרא, בהבנת יסוד המחלוקת או בתחומים אחרים.

דומאות לשאלות בירור:

1. מהי כוונתה של מילה או מושג במשנה: למשל:
מאי...:

קושיה

קושיה ממקור בעל סמכות גבוהה יותר, או מכח סברה והיגיון.

הגמרא מציגה קושי בשמועה או בהלכה מכח מקור בעל סמכות, מכח הסברה או היגיון.

הצגת קושייה על דברי אמורא מערערת את דבריו, ומגמתה לדחותם.

דוגמאות לסוגי קושיות:

1. הבאת מקור בעל סמכות גבוהה יותר, הסותר את הנאמר. למשל:
מיתיבי, איתיביה, מתיב, נימא תהוי תיובתא ד...; מתקיף, מגדף
2. קושי בהבנת המקרה או הסברה. למשל:
אי..אי..!, מה נפשך! אי... ואי...!, במאי עסקינן:
אי...ואי...!, מאי קסבר: אי קסבר...ואי קסבר...!
3. קושי בהבנה מדוע נחלקו האמורים במה שתנאים כבר נחלקו למשל:
לימא/נימא כתנאי.

סתירה

סתירה בין מקורות בעלי סמכות שווה.

קיימים שלשה סוגי סתירה:

1. בין שני מקורות בעלי סמכות שווה. למשל:
ורמינהו, רמי, מאי שנא הכא דתני... ומאי שנא התם דתני...; פתח ב... וסיים ב...!
2. בין מונחים או דינים בתוך המקור עצמו. למשל:
הא גופא קשיא!
3. כלל שאינו כולל את כל הפרטים למשל:
וכללא הוא:!

דחייה

דחיית הטענה מפני שאינה מוכחת או אינה נכונה בהכרח, או שאינה דומה למקרה הנידון
ההבדל בין קושיה לבין דחייה הוא:

קושיה מקשים על טענה מכח מקור מוסמך או סברה ברורה.
דחייה דוחים טענה מחוסר מקור הכרחי או סברה ברורה.

הגמרא דוחה את הטענה הקודמת מכמה סיבות:

4. מפני שאינה מוכחת, למשל:
ממאי, ולימא, אדרבה
5. מפני שאינה נכונה בהכרח, למשל:
ולא היא, איפוך אנא, זז
6. מפני שאינה דומה למקרה הנידון, למשל:
ודילמא שאני התם, הכי השתא, ותסברא, מי דמי

תשובות

הגמרא משיבה על שאלות שונות שעלו במשך הדיון בסוגייה.
יש להבחין בין שני סוגים של תשובות:

תשובה מבארת

תשובה המבארת את המקור, הטעם או הפירוש של הנאמר.

דוגמאות לסוגי תשובות:

1. תשובה לאחת משאלות הברור. למשל:
דאמר קרא, איכא בנייה.
2. תשובה המסבירה מחדש את המימרא הנידונה או את המקור הנידון. למשל:
הכי קאמר, צריכא.

תשובת אוקימתא

תשובה המעמידה מקור במקרה מסוים או על פי שיטת תנאים מסוימת.

האוקימתא עשויה לבוא כתירוץ לסתירה בין מקורות שונים על ידי העמדתם במקרים שונים או בשיטות תנאים שונות. כמו כן, גם העמדתה של משנה בשיטה מסוימת, שלא מכח קושיא, היא אוקימתא.

אוקימתא יכולה לבוא באחת משני מקרים:

3. מדובר בשני מקרים שונים. למשל:
הכא במאי עסקינן.
4. מדובר בשני חכמים שונים. למשל:
הא ר':הא ר':

סיוע

סיוע או ראייה לנאמר מפסוק, ממקור תנאי או ממקור אמוראי.

הגמרא מביאה סימוכין לדברי האמוראים וכן לשאלות ולתשובות שעולות במהלך הסוגייה.

הסיוע יכולה לבא באחת משתי צורות:

1. כשלב עצמאי למשל:
דתניא, תנינא להא דת"ר, דייקא נמי, כי הא ד...
2. כחלק משלב אחר למשל:
שנאמר, וכדל'...

מסקנה

הגמרא קובעת את מסקנתה בנושא הנידון במהלך או בסיום הסוגייה.

הסקת המסקנות היא בקבלתה או דחייתה של דעה מסוימת, או בקביעה הלכתית מפורשת.

שלושת סוגי המסקנה הם:

1. מסקנה הלכתית למשל: והלכתא
2. קבלת הטענה שנאמרה לפניך למשל:
שמע מינה
3. קבלת הטענה שהדברים קשים ויש לדחותם למשל:
תיובתא, קשיא.

גמרא ברורה
Gemara Berura

כי מי שיודע איך ללמוד
נהנה ואוהב ללמוד!

